

Előfizetési ár

MAGYAR DOHÁNYUJSÁG-ra

Egész évre . . . 4 frt.
Fél évre . . . 2 frt.
Negyed évre . . . 1 frt.

Megrendelés a kiadóhivatalban
vagy utalvánnyal minden
postahivatalnál eszközölhető.

SZERKESZTŐSÉG:

Budapest,

VI., Podmaniczky-utca 1.

MAGYAR

DOHÁNYUJSÁG.

Előfizetési ár

MAGYAR DOHÁNYUJSÁG-ra

Egész évre . . . 4 frt.
Fél évre . . . 2 frt.
Negyed évre . . . 1 frt.

Megrendelés a kiadóhivatalban
vagy utalvánnyal minden
postahivatalnál eszközölhető.

KIADÓHIVATAL:

Budapest, VI. Podmaniczky-utca 1. sz.

A dohánytermelést és dohánykereskedést felkaroló gazdasági szaklap

Megjelenik minden hó 1-én és 16-án.

Hirdetéseket felvesz a kiadóhivatal és az ország
minden hirdetés-gyűjtő ügynöksége.

Feladás szerkesztő és laptulajdonos: **Daróczi Vilmos.**
Társzerkesztő: **lovag Klepberg Oswald.**

Hirdetések: Negyed oldal 10 frt; kisebb hirdetéseknél
minden petit sor 4 kr.

TARTALOM: Olvasóinkhoz. — Őszi szántás, vetésforgás és trágyázás. *Daróczi Vilmostól.* — A dohány helye a vetésforgásban. Irta: *Kazay Resz.* (folyt.). — A dohány égésének tanulmányozása. *Cserháti Sándor és Szilassy Zoltántól.* (be-fejező közlemény.). — A dohány mozaikbetegsége tárgyában tett kísérletekről. *Linhart György m.-óvári gazd. akad. tanár jelentése.* (Folyt.). — Elméletek a dohányról. Közli: *D. V.* — A szumatrai dohánypiaczi. Közli: *D. V.* — Statisztikai adatok az 1890. évi dohánytermés beváltási eredményéről. Közli: *M.* (Folyt.). — A dohány-mag. Közli: *D. V.* — Levelezés. — Vegyesek. — Szerkesztői üzenetek. — Hirdetések.

TÁRCSA: Karczolatok a dohányról. Irta: *Rónai István.*

Olvasóinkhoz.

A „Magyar Dohányujság” 7 és $\frac{3}{4}$ -ed évi fenállásával teljesen igazolta létjogosultságát s t. előfizetőink mindenesetre meggyőződés szerzettek már maguknak arról, hogy lapunk, úgy a termelőknek, mint általában a hazai dohányügynek nagy hasznára válik, miért is nem tartjuk szükségesnek ezt bővebben fejtegetni.

Minden emberi erő a haladásra irányul; — a világ jelszava minden téren: előre!

Az emberek mindenben arra törekednek, hogy minő eszközökkel lehetne a legnagyobb eredményt elérni. Sok minden nem rejtély ma már a világ előtt, amit ezelőtt sűrű homály fedett, — a nagyszerűbbnél nagyszerűbb felfedezések, találmányok egymást érik. — De hol van még az a kor, a melynek boldog szülöttje nyugodtan elmondhatja: „na, most már többet nem tanulhatok, mert már minden a mi lehető, ismeretes előttem; — nem kell olvasnom, mert utat: nem olvashatok.”

Ha elmondhatjuk azt, hogy semmi sem új a nap alatt: úgy még inkább el lehet mondani, hogy olyan kor, a melyben már nem lesz több rejtély, tökélyesbedés, előrehaladás, soha nem fog az emberiség életében beállani. — Kicsinyes gondolkodás tehát az, hogy egy szaklap olvasása fölösleges volna.

A civilizáció előrehaladása vissza-

vetni látszik az emberek társadalmi helyzetét. Mert a műveltséggel nőnek az igények, s viszont a folyton növekvő rendkívüli konkurrenzia, megnehezíti a keresményt, az életmódot.

Drága honunk első sorban földművelő ország. Örömmel tekint minden jó hazafi a folyton fejlődő honi iparra, de azért az ország mégis első sorban földművelő ország lesz mindig. Jó földje kincses bánya. S nem-e örömmel gondolhatunk rá, hogy a kis Magyarország, a dohánytermelés terén Európában a harmadik helyet foglalja el.

Az idei kitünő sikertü dohánytermés, mely lépten nyomon a haladás jellegét hordja magán, még inkább ösztönözzön bennünket arra, hogy folyton előre törekedjünk; — csak arra vigyázzunk főleg, hogy visszaesésbe ne jöjjünk. — Dolgozzunk ernyedetlenül, okosan. okszerűleg, s hogy ezt minél eredményesebben tehesük: olvassunk is.

A „Magyar Dohányujság” mint eddig tette, úgy ezután is mindenre ki fogja figyelmét terjeszteni. A lap alulírt szerkesztője, az európai dohánytermelő államokban nagyobb tanulmányutakat fog tenni, hogy az ebből merített és hazánk termelési viszonyaihoz alkalmazható tapasztalatokat a helyszínen elsajátíthassa és a „Magyar Dohányujság” útján, a magyar dohánytermelőkkel megismertethesse.

Minden erőnk, tehetségiünk buzgalomunk, jóakaratomk oda fog irányulni, hogy szeretett hazánk dohányügye minél magasabb fokra emelkedhessék.

De hogy ezt megtehesük, feltétlenül szükséges, hogy a termelők pártfogását egész mérvben bírjuk.

Október hó 1-től új előfizetést nyitunk. Felhívjuk tehát a termelő közönséget az előfizetésre és lapunk terjesztésére, azon reményben, hogy zászlónk alá minél többen fognak sorakozni.

Előfizetőink azon részét, akiknek előfizetésiük most, vagy már a múlt évne-

gyedben lejárt, kérjük az előfizetés melőbbi megújítására.

Az előfizetési feltételek, a lap homlokán olvashatók.

Daróczi Vilmos,

a „Magyar Dohányujság” szerkesztője
és kiadó tulajdonosa.

Őszi szántás, vetésforgás és trágyázás.

A dohány termelés okszerűségének egyik főtenyezőjét képezi: az *őszi szántás*, továbbá a *trágyázás* miként alkalmazása és hogy *minő trágyát* alkalmazunk a dohánytermelésben.

Az utóbbi időben, a nagyobb termelőknél majdnem országszerte meghonosult már a dohány alá való őszi szántás, — csak az a kár, hogy még igen sok helyen mint egy kényszer-munkát tekintik, és csak úgy végeztetik, hogy épen az is megtörtént legyen és így sok helyen egészen késő ősszel, amidőn már minden egyéb munkát — melyet sok gazda, ennél még mindig előbbvalónak tart — elvégeztek: akkor látnak aztán ezen munkához, amidőn már az ekeszarvát tartó kis ostoros, vagy kis béres kezei fagyosak, meggémberednek, s az őszökével való szükséges munkát a csipős hideg szél már meggátolja, holott pedig erre késő ősszel — midőn a gyom a földet már nagyon is elszokta lelni — ugyancsak nagy szükség lenne; — bizony így és ilyenkor a szántást nem lehet kellőképen végezni, — az eke kibukik a barázdából és támadnak a vak barázdák, amit különböző táj szerint való elnevezéssel nem akarok itt mind valamennyit leírni. — szóval: a föld nincsen kellőleg megszántva. De a késő ősszel beállani szokott hideg esőkben való szalonszántás is csak olyan mocskolásnak nevezhető, mely a földet olyanná teszi mint a vályog-sarat; — az ilyen lucskos és tapasztani való lágybani szántás annyira megrontja a földet, hogy sokkal jobb inkább egészen szántatlanul hagyni, mintsem ilyen munkában részesíteni.

Azért mondom, hogy a dohány alá való őszi szántást nemcsak úgy divatból vagy szokásból kell végezni, hanem tegyük meg — a saját érdekében — idejében, rendszeren, kötelességszerűleg, — mert ezen munkának nem szabad elmaradni.

Tehát — most van az ideje ezen munka véghezvitelének; — most, — a midőn ott, ahol a talaj, az utóbbi száraz

időjárástól nincs túlságosan kiszáradva, a talaj minőségéhez képest — legalább 16—18 centiméter mélységre — mélyítő ekével meg kell ugarolni a dohánytermésre szánt földet.

Eme szántást szükségtelen hengerezni vagy boronálni, sőt sokkal helyesebb, érdes barázdába hagyni telésre.

Ezen szántásra ép olyan gondot és figyelmet fordítsunk, mintha buza vagy repce vetéshez készítenénk el a földet, mint amely munkát a gazda rendszeren nagy szorgalom és ügylet mellett szokott végezni.

Csakis a nagyon gazdag humus-tartalmu földeken lehetséges őszi szántás nélkül is sikeresen dohányt termelni. — de ott is sokkal jobb az őszi szántást alkalmazni, mert ez megszelidíti a talajt, s nagyon előnyösen hat nemcsak a minőségre, de még a mennyiségre is igen nagy befolyással bír.

Ismételtem tehát: a dohánynak való őszi szántást a maga idejében, és nem el késve, s egész rendszeresen és alaposággal kell megejteni.

Ami a vetésforgást illeti, vagyis hogy minő elővetemény után termesszük a dohányt: erre nézve egyszerűen és egyenesen *Kazay Rezső* ur, kitünő munkatársunknak lapunkban épen most folyó „*A dohány helye a vetésforgásban*” című jeles tanulmányzikkére utalom t. olvasóinkat.

Wagner László műegyetemi tanár. „*Dohánytermelés és gyártás*” című művében. a vetés forgásra nézve azt mondja, hogy: — a dohány vetésforgása a különböző gazdasági viszonyok és turnusoktól függ. egyes váltakozásokkal.

A dohány tulajdonképpen minden vetemény után ültethető, mely a talajt nagyon ki nem merítette. — különösen azonban kapás növény és luczerna után. Igen gyakran találjuk a dohányt, mint elővete-

ményét a kapás növényeknek, amelyek utána kitünően diszlenek.

A Pfalzban gyakran luczerna után, mely ősszel leugaroltatott, — Elzászban mindig árpa tarlóban látjuk. (Ez igen helyes!)

A dohányt több esztendőn át egymásután is lehet termelni, ha a talaj elég erős. — mely mindenesetre arról ad tanúságot, hogy a dohány egy — maga magával megférő növény.

Magyarországon az ugynevezett kertekben, több éven át folyton egymásután természetett kitünő minőségű dohány, (de végtére ezek is ki lettek merítve!) — ugyszintén Hollandiában s Észak-Amerika déli részeiben és Nyugat-Indiában, ahol — tudvalevőleg — a talaj végkimerüléseig minden trágyázás nélkül termelnek.

Az egymásután több éven át való dohányültetésre nézve azon egyetértő nézet uralkodik, hogy az így termelt dohány, minőségére nézve sokat nyer, amennyiben a több éven át ugyanegy földben való termelés, a dohánynak vad ízét elveszi, s a levél veszt ugyan nagyságából, de nem sulyából, mert zsirosabb és sulyosabb lesz, — (szerintem ez nem áll!) s a száritásnál 5—6% kevesebbet veszítenek sulyban, mint más dohányok.

Különben a dohánytermelés egy más érdek is összefüggésben van a gazdasági rendszerben. t. i. a *talaj javítás*, porhanyítás által és hogy a dohány után egyszeri szántás mellett kitünő kalászos növényt termelhetünk.

A trágyázásra nézve *Wagner* azt mondja, hogy: a dohányt erősen kell érett trágyával és legjobb ősszel trágyázni, — de a mennyiben a levél bőség és nagyság a trágya mennyisége és minőségétől függ, s minthogy a trágya minősége és miként alkalmazása a dohány minőségére rendkívüli befolyással van: azért jól megfontolt választást kell a trágyanemekben tenni.

Általában el lehet mondani, hogy a *szarvasmarha trágya a legalkalmasabb*, — de jó a galamb és aprómarha trágya is, s a kellően megrothadt növény komposzt, méz és hamu után, melyek a pipa-dohány-nak kellemes ízt és szagot kölcsönöznek.

A ló-, juh- és sertés trágya, emberi ürülék, vér, gyapju, szőr, haj, szaru és csont trágya után tulerős dohány lesz, amely inkább csak burnót dohányhoz alkalmas.

Azzal a tudósok valamennyien régen tisztában vannak, hogy lehetőleg mellőzendő a fris trágyába való dohányültetés, — ezt azonban a legtöbb esetben kénytelenek vagyunk tenni, — de ez esetben a trágyázást végezzük legalább ősszel, vagy jóval az ültetés előtt, hogy a trágya a földben a szántás által jobban összevegyüljön és lehetőleg feloszoljék.

Épen ezen szempontból, a műtrágyák alkalmazása kiváló figyelmet érdemel.

Gerbel szerint: a gyp, lóhere és luczerna után a legtöbb és legjobb dohányok teremnek, — (ezzel én is teljesen egyet értek).

Végül helyen valónak találok ez alkalommal, a *Neumann testvérek* által újban forgalomba hozott „*légen száritott természetes istálló trágyát*” épen a dohánytermelés kísérletezései szempontjából, a termelők figyelmébe melegen ajánlani.

Ezen trágya a dohánytermelésnél a legjobban és legcélszerűbben alkalmazható, az ültetéskor, porhanyós állapotban, a palánta fészkekben, tetszés és szükség szerinti mennyiségben, — s hogy az e fajta trágya minő hatással lesz minden egyes palántára, amidőn az párszor meg is öntöztetik s a fészkekben a palántának ugyszólván kész tápláléka lesz: azt a praktikus termelőknek fölösleges bővebben magyarázgatnom, — de az őszön megszántott talajra és a tavaszi keverés előtt észlőzni is igen alkalmasnak és célszerűnek tartom.

A mennyiség szükségletéről való megbeszélést más alkalomra hagyva, most csak

TÁRCZA.

Karcolatok a dohányról.

Irta: *Rónai István.*

— A „Magyar Dohányjáság” eredeti tárczája. —

A világtörténelem megőrizte az utókor számára Ahasverus eseménydus életéből a többi között azt is, hogy az ő kiszemelt menyasszonnyal, hat hónapon át, myrrhával és balzsammal parfümizáltak és hat hónapon át kezelték rózsavízzel, ibolyavízzel s egyéb kellemes illatú fűszerekkel; csak ilyen gondos előkészület után vezették a király elé, akinek fogalma sem volt arról, hogy valaha az én karcolataimban is fog szerepelni. Minthogy pedig minden valamirevaló bibliaismerő tudja, hogy Saul hogyan került a próféták közé, nem szabad homályban maradni annak sem, hogy kerül Ahasverus menyasszonya a dohány közé.

Valószínű, hogy Ahasverus szagló érzéke már az ókorban olyan finnyás volt, mint a jelenkorban igen sok dohányosé. A mi „menyasszony-elővezetőink” (vulgo: termelőink) is körülbelül hat hónapon át egyebet se tesznek, mint becézgetik a dohányt, a magjától kezdve a leveleig, hol melegágyban, hol hidegágyban; magvetés után palantakiültetés követezik, a föld „foldozása” után annak ka-

pálása jön; nem elég, mert bugázásra kacsozás, levélörös, fülesztés, fűzés, száritás következik; azután simítás és osztályozás és tudom is én még mi minden következik, míg végre — Ahasverus elé vezetik. Azaz dehogyan! Még messze vagyunk attól, hogy az így kezelt dohány egy karcu „hosszu szivar” alakjában reprezentálódjék, vagy pedig egy pohos alaku arisztokrata szivarban csak mint bél elbujja is megjelenjenek! Hol van még a gyártási procedúra!

A történelem azt is elmondja, hogy Ahasverusnak az első pillanatra nem tetszett az »előkészített» menyasszony; (bizonyára nem jól volt fűzve, vagy száritva, vagy tán simítva) később azonban a kellemes illatok jólései behatása folytán szagérzése a kedélyre annyi befolyással bírt, hogy jó kedvre derülve, menyasszonyát hódítónak találta.

Igy vagyunk mi is a dohánynyal. Az ember a kezébe vesz egy csomó dohányt és — megszagolja: gondol magában valamit (néha semmit) és azt találja, hogy biz az deprimaló hatást keltő kellemetlen szag; persze így nvers állapotban. Azután megvágja s pipába töm, vagy ugy hamarában sodor egy szivart és rágyújtván azt találja, hogy hat mégis csak korai volt az ítélet, mert a dohány jóleső, kellemes illatú. — Igaz, hogy a »kellemes» illat maga is nagymérvű ingadozásnak vagy különböző fokozatnak van

alátelve, de ki tudná azokat elszámlálni? Senki. Mert: először is e fokozatok száma annyi, hogy ezekről az orr-speczialisták egész könyveket írtak, másodsor azért, mert e rengeteg sok fokozat egyetlen egyikére sincs a nyelvnek megjelölése, a szagérzetet lehet körülírni, hasonlítani de absztrakt fogalommal megjelölve a világ egyetlen nyelvében sincsen s ez a körülmény rendkívülien megnehezíti az embernek a dohány illatáról, szagáról véleményét kifejezhetni. Így vagyunk az »iz»-zel is; mert mi az »iz»? Nem egyebb mint valamely szagérzet alapja. A kinek hiányos szaglószerve van, teljesen képtelen az »iz» tökéletes élvezetére.

A szüntelen dohányszagot az ember »megszokja», szoktuk mondani; nem helyes mondas. Tulajdonképpen ugy áll a dolog, hogy a dohány szüntelen szaga iránt, vagyis a dohány szagának folytonos tartóssága iránt a szaglás élessége csorbul, a nyákhártya megszokja a szagot és érzékenységet egy bizonyos időre épügy elveszti, mint ahogy színvakká tud az ember szeme válni bizonyos színekkel szemben. Ha valaki szaglószerveit bizonyos ideig pihenteti: ugy azt veszi észre, hogy az élésül. Például a hétfői napon, midőn a dohánygyári szakszolgálat megkezdődik, az ott alkalmazottak szaglási szerve érzékenyebb, épen a vasárnapi pihenő folytán; csak meg kell figyelni.

annyit jegyzek még meg, hogy dohánytermelőinknek, akik gazdaságukban más termesztményeket is nagyban termelnek és akiknek lehetett már alkalmuk e trágya faj kitünő sikeréről és hasznosságáról meggyőződést szerezni, hogy ez a trágya, a dohánytermelésre a legcélszerűbb és legalkalmasabb trágya-anyag; — miért is újójag jó lélekkel ajánlhatom a termelők becses figyelmébe.

Hogy a „légen szárított természetes istálló trágya“, minden más trágya fölött, mily különös beccsel bír és miben áll ennek a maga sajátlagos értéke: azt kelldően megvilágította és meggyőzőleg fejtegette a „Földművelési Érdekeink“ című jeles gazdasági szaklap; — s erre alkalmilag még visszatérünk.

Daróczi Vilmos.

A dohány helye a vetés-forgásban.

Irtá: Kazay Rezső.*
(Folytatás.)

Hosszabb vetés-forgás divik Bischheimban és pedig:

- 1) fehér mustár, —
- 2) buza, —
- 3) bab, —
- 4) buza, utána kerekrépa, —
- 5) dohány, trágvával, —
- 6) buza, utána kerekrépa, —
- 7) kender, 30 szekér trágvával hektáronként, —
- 8) buza, —
- 9) árpa, —
- 10) lóher, —
- 11) buza, utána kerekrépa, —
- 12) burgonya trágvázott földben, —
- 13) buza, hektáronként 30 zsákocská madártollal trágvázva.

Itt ugyanis az olyan házi szarnyasok voltak, melyeket más célokra nem használhat-

* Demoor, Gasparin és Schaez munkáinak felhasználásával.

Olyan helyen, ahol különböző minőségű dohányok vannak felhalmozva vagy munkába véve, szaglási szervünk valamennyi idegpályája egyszerre támadtatik meg, a szagbehatásnak egy sajátosságos nemű tünetét észteljük s ez nem egyéb mint a szagok különböző foku erősségének egymással való versengése, s mint mindenütt a világon, itt is az erősebbik győz; a havana és muskotály szaga elenyészik a chloroform szaga mellett.

Száglo szervünk: az orr-ör gondozása tehát — mint látjuk — elég nagyfontosságú, s ha az ember nem vigyáz, hamar esik meg benne egy-egy elváltozás, melyet az első pillanatban észre sem veszünk, később megszokjuk s azt sem tudjuk, hogy egy bizonyos szag iránt teljesen elvesztettük érezhető képességünket vagyis szagérzetünket.

Akárhányszor megessik, hogy — különösen gyengébb idegzetű — ember, ha valamely erős, nem kellemes szaghoz jut, egészen elkábul s ha ez a szag tartós, az agyfunkcióra, öntudatra fátýol borul. S viszont ha kellemes, jól eső szaggal érintkezik, bizonyos könnyed lelkiállapotot észtel, olyan megelégedéssel vegyes kedélyhangulat ömlik el egész lényén, hogy egy tévoa kívánság se jut hirtelen észébe. Szóval, az ember körülbelül úgy érzi magát, mint Ahasverus akkor, midőn menyasszonyát mégis hódítónak találta.

nak, összegyűjtik s mint kitünő és phosphor-dus trágvát felhasználják.

Ebhez hasonló földmívelést csakis Strassburg városának közelsége enged meg. A mustárt, buza elébe nagyobb előnnyel használják, mint a kender.

Obernheimban a következő vetésforgást használják, mely azonban Elzászban kevésbé van elterjedve, u. m.

- 1) burgonya vagy bab, —
- 2) árpa, vagy buza, —
- 3) lóher, —
- 4) dohány, —
- 5) buza, —
- 6) árpa.

Ez oly kitünő vetés-fergás, melylyel más alig hasonlítható össze.

Weyersheimban jó buza-földben

- 1) dohány, —
- 2) buza, utána kerekrépa és így folytonosan. A dohánynak sokkal enyhébb íze van, kétségen kívül azért, hogy ugyanazon földben ismételve természetik. A trágvát, melyet a buza és a kerekrépa nem produkálnak, úgy veszik.

Badenben, homokos-agyagos talajon, nevezetesen Haslochban a következő vetés-forgást találjuk:

- 1) dohány trágvával, —
- 2) kétszeres, —
- 3) árpa, —
- 4) lóher, —
- 5) burgonya, —

Semmi termény nem előzheti meg a burgonyát előnyösebben, mint a lóher, ugy hogy sokszor nem is kell burgonya elé trágvázni. A burgonya azután tiszta és olyan előkészített földet hagy maga után a dohány számára, a mely ennek a legjobban megfelel. Kell azonban, hogy a földet minden két évben az ártalmas növényektől, gyomoktól alaposan megtisztítsuk, hasznára a lóhernek, mely a kétszeres és árpára következik. Így szóval alig lehet egy jobban összeállított kis vetésforgást képzelni is mint ez:

- 1) dohány trágvával, —
- 2) kétszeres, —
- 3) burgonya, —
- 4) árpa, —
- 5) lóher. —

Midőn kétszeres, árpa és burgonya előzik meg a lóher, ez sokkal kimerültebb talajt talál, mintha burgonyára burgonya jött volna. A lóher kétségen kívül kitünően előkészíti a földet dohány elébe, de burgonyának is; ez pedig épen ugy a dohány, mint a lóher elébe. A fentebb említett és Hasloch-ban divó vetésforgásnál a productio erő inkább a különféle termények sikerességére van alapítva. A lóher helye a vetésforgás közepe felé van,

a burgonya pedig inkább hátrább áll, mely ha ki is meríti a talajt, de a vetés-forgás általa alig szenved valamit, mert rendszeren és közvetlenül trágvázott földben természetik. Tudjuk azonban, hogy ugy Elzászban, valamint Badenben is, az ugar legjobban pótolható az által, ha — miként már fentebb említve volt — kétszer egymásután olyan termelvényt produkálunk, melyet kapálni kell. Ezen elven alapszik, a Mannheim és Heidelberg körül divó vetésforgás, melylyel még az angol sem vetekedhetik:

- 1) dohány trágvával, —
- 2) zab, —
- 3) árpa, utána kerekrépa (a föld folyékony trágvával megöntözve), —
- 4) bab, —
- 5) rozs, —
- 6) kukoricza, burgonya, vörös répa.

Ha bármely földmívelő ennél jobb vetésforgást tud, vagy képzel magának, annak ajánljuk, hogy menjen el ezen vidékre s 100-és 100 kilometer kiterjedésű földeken a saját szemével győződjék meg ezen vetésforgás bámulatos eredményeiről. Ugyanitt van még egy másik vetés-forgás is, mely az előbbinél csak némileg tér el s a dohány termelésnél gyakran használtatik:

- 1) dohány trágvával, —
- 2) rozs, —
- 3) árpa, azután kerekrépa, —
- 4) rozs, —
- 5) vörös répa, burgonya.

Ezen vetés forgás gazdagabb ugyan, mint az előbbi, de hiányzik belőle a takarmány s ennél fogva a trágva, melyet tehát ugy kell venni.

Jogosan hihető, hogy a dohánynak gyakrabbi természeté nem árt a minőségnek s ugyanezen véleményben vannak a manheimi dohánytermelők is.

Speyer-ben már 30 év óta dohányt és rozost folytonosan egymásután termelnek.

Belgiumban, a földmívelés ezen classicus hazájában, a vetés-forgások nem olyan egyöntetűek és bizonyos tekintetben nem olyan állandók, mint más országokban, s ezekről a következőkben fogunk szólni.

(Folyt. köv.)

A dohány égésének tanulmányozása.

(Befejező közlemény.)

Hogy a trágvázás csakugyan fokozta az égést, az az átlagszámoknál még jobban kitünik az egyes égetési próbák részletes ismertetéséből.

Hajdu-Dorogon a trágvázást kombinálták mívelési és szárítási kísérletekkel: minden egyes csomóból külön-külön öt égetési próbát téve, az eredmény a következő: (Lásd az alanti táblázatot.)

Levél száma	Egyenküzi sorok						Páros sorok					
	töltőgetlen		—		zsinóron		gyakorlati exsiccatoron		—		gyakorlati exsiccatoron	
	trágvá-zatlan	trágvázott	trágvá-zatlan	trágvázott	trágvá-zatlan	trágvázott	trágvá-zatlan	trágvázott	trágvá-zatlan	trágvázott	trágvá-zatlan	trágvázott
1	14	4	3	14	8	11	4	18	15	27	9	7
2	5	4	5	14	8	14	18	14	4	14	12	9
3	3	6	5	10	26	4	4	22	4	24	27	20
4	3	11	5	18	4	12	5	17	4	23	3	10
5	11	11	5	8	6	24	22	5	6	27	19	7
Átlag	7.2	7.2	4.6	10.6	11.6	14	11	15.2	7	23	14	10.6

Hat eset közül tehát négyben a trágyázott, egyben a trágyázatlan égést jobban, egy esetben különbség nem volt. Azon egy esetben is, midőn a trágyázatlan meghaladta a trágyázottat, egy dohánynak rendkívüli égése okozta az eltérést; ami véletlen, individuális eltérésnek tudható be, ami minden növénytermelési kísérletnél előfordul.

A hosszú-pályi számosháti dohány égése volt:

egyenközű sorok				páros sorok			
3	13	3	16	5	7	4	11
9	8	3	17	17	21	4	7
3	17	2	8	3	8	6	9
9	10	8	4	3	7	11	23
4	11	8	18	3	6	7	10

Mig tehát a trágyázatlan 20 eset közül 18-szor égett 10 másodperccel rövidebb ideig, addig a trágyázott csak nyolc esetben.

A számok azt mutatják, hogy az égésben a dohánylevelek különböznek, ami részint az égetési eljárás tökéletlenségének, részben a dohánylevelek között mutatkozó individuális különbségnek tudható be.

Sokkal megbízhatóbb adatokat nyertünk volna, ha több anyag állott volna rendelkezésünkre; annyi azonban a közölt számokból is kitűnik, hogy a superphosphat-trágya az égést igen sok esetben javítja.

Nesslernek azon állítása tehát, hogy a phosphorsav-trágya rosszul égővé teszi a dohányt, ezen kísérletekkel nem nyert megerősítést.

Legkevésbé se akarjuk azt mondani, hogy a phosphorsav minden körülmények között fokozza a dohány égését és minőségét; olyan esetekben, midőn a talaj agyon van trágyázva phosphorsavval, ott az égést hátrányosan befolyásolhatja, csak hogy ily esetek nálunk ma még nem fordulnak elő. Nálunk a talaj legtöbb helyen szűkséget szenved phosphorsavban; ezen hiány apasztásával lehetővé tesszük a dohány normális táplálkozását s ezzel hozzájárulunk a minőség fokozásához is.

Igen fontos körülménynek tartjuk azon eredményt, hogy a termés fokozása a phosphortrágya folytán nem vonja maga után a minőség romlását, példa erre a feldebrői és a felgyői számosháti dohány, ahol a phosphortrágya a termést tetemesen fokozta, a phosphortrágyával tehát úgy a mennyiségét, mint a minőségét fokoztatjuk, sőt bátran elmondhatjuk, hogy a mennyiség növekedése maga után vonja a minőség javulását.

A phosphortrágyának égést javító hatása ezen trágyafélt különösen fontosá teszi. Legkevésbé se akarjuk azt mondani, hogy bárhol is kedvező eredményt fogunk vele elérni, de meggyőződésünk szerint igen sok dohányvidéken fog úgy a mennyiség, mint a minőség megjavulni a phosphortrágya alkalmazása folytán.

Különösen ajánlanók a Thomas-salakkal való kísérletezést, mert ezáltal a mészszegény alföldi vályog és agyagtalajok nemcsak phosphort, de meszet is kapnának, miáltal azok tevékenysége fokozódnék, ami ismét a dohány fejlődésére volna jó hatással. Általánosan elterjedt nézet, hogy a dohány égését különösen előmozdítja a kálium, ez irányban mi M.-Óvárot tettünk kísérletet; az eddigi eredményből azonban nem mernők azt állítani, hogy káliumtrágyázással a dohány égését jelentékenyen fokozhatnók, részletesen adatokat ezuttal még nem közlünk, mert a kísérletek még folyamatban vannak, de a gazdáknak egyelőre még nem ajánlhatjuk a káliumtrágyával való kísérletezést az égés megjavítása czéljából. A dohány égésére befolyással van a talaj is. Általában azt mondhatjuk, hogy a kötöttebb talajok gyengébb és később dohányt teremnek, mint a könnyebb minőségűek, különösen ha a kötött talajok nem elég telvevények. Hogy a talaj minő befolyást gyakorol a dohány égésére, az kitűnik a következő kísérleteinkből. Homok-, vályog- és agyagtalaj-

ban természetett Kürk Japraknak (melynek égése egyáltalában gyenge) égése volt:

homoktalaj	vályogtalaj	agyagtalaj
18 másodperc,	2 másodperc,	nem
10 "	3 "	égett,
14 "	6 "	csak
8 "	2 "	szene-
10 "	2 "	sedett.
8 "	3 "	
5 "	3 "	
23 "	2 "	
16 "	1 "	
7 "	1 "	

Átlag: 11-9 másodperc, 2-5 másodperc.

Ezen kísérlet is azt mutatja, hogy a talaj összetétele a dohány égésére befolyással van, mert a tápanyagnak nem tulajdonítható a különbség, miután mindenik talajt bőségesen elláttuk egyforma mennyiségű táplálékkal.

Kísérleteket tettünk továbbá azírnt is, hogy minő befolyása van a különböző mennyiségű és különböző összetételű nitrogéntrágyának a dohány égésére; de ezen kísérleteink még nincsenek befejezve, s így azokat csak később közölhetjük.

Azon körülmény, hogy egy és ugyanazon dohányféle egyes leveleinek égésében különbség mutatkozik, arra indított, hogy meghatározzuk az alj-, anya- és hegylevelek égését aszerint, amint azok a tőkén elhelyezve vannak.

A legnagyobb számú égési próbákból közöljük a következő néhányat, — megjegyezvén, hogy az első levél a legalsó alj-, a legutolsó a legfelső hegylevél:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
8	8	16	12	10	8	7	8	5	6	4	3
9	15	20	18	20	11	8	10	7	11	6	5
5	13	15	18	17	15	11	6	7	9	6	4

Amint a közölt számokból látható, a dohánytön levő levelek az aljlevelek legalsójától számítva, az anylevelek felé mindinkább jobban égnek, legjobban égnek a 3., 4., 5. levelek, vagyis azok, amelyek az átmenetet képezik az alj- és az anylevelek között; az anylevelek égési képessége valamivel csekélyebb, de átlagban elég nagy és egyforma, a tető felé közeledeve azonban folyton csökken, úgy hogy azok az anyleveleknek, melyek a hegylevelekbe való átmenetet képezik, már tetemesen csekélyebb az égőképességük, mint az első anyleveleknek; végül leggyengébb égésűek a hegylevelek.

Ezen — ugyan elismerjük, hogy némi tekintetben még hézagos — kísérlet is bizonyíték emellett, hogy az anylevelek kellő épségben tartása, helyes szárítása és megfelelő eltartása a dohánytermelő gazda legnagyobb gondját kell hogy képezze; mert nemcsak nagyságára és alakjára, izére és zamatjára, hanem égési képességére nézve is ezen anyag a legértékesebb.

Cserháti Sándor és Szilassy Zoltán.

A dohány mozaik-betegsége tárgyában tett kísérletekről.

Linhart György m.-óvári gazd. akadémiai tanár jelentése.

(Folyt.)

A szerzők úgy magyarázzák ki magukat, hogy nagyobb harmatozások alkalmazásával, este és reggel, a dohánynövények vízben dus levegőnek vannak kitéve; a nap feljötté után a levegő egyre jobban elveszti viszonylagos nedvességét, szárazzá lesz, s a dohánynövényeknek a nagy melegben beálló erős párolgása hozza meg a foltokat.

Csakhogy az erős harmatozás mindig arra vall, hogy a levegő vizgőz tartalma (akár megelőző eső, akár nedves légáram következtében) nagy; igaz, hogy ez a vizgőz az éj folyamában, harmat alakjában, nagyrészt leverődik, s ezáltal a levegő vizétől megfosztatik, de viszont, a nap fel-

keltével, megkezdődik ugyanezen viznek gőz alakjában a levegőbe való visszavándorlása, sőt az a vízmennyiség, melyet a növény (gyökerei által a föld mélyebb rétegeiből felvéve) elpárologtatott, szintén a levegőbe kerül. Tehát ilyen esetben a levegőt csak nagyon meleg és tulszáras szél foszthatja meg víztartalmától, s ilyen esetben is ritkaságok közé fog tartozni az olyan száraz levegő jelenléte, mint a minőt a vizgőzétől kénsav által mesterségesen megfosztott levegő képvisel.

Továbbá tény az is, hogy valamely vidék időjárása lényegesen meg nem változik, s így ha az időjárási viszonyok ide-ideig elő a betegséget, akkor meg kellett volna a betegségnek régi időkben is lennie.

A szerzők ugyan azt mondják, hogy Bessarabiában és Kis-Oroszországban a dohányt minden forgó nélkül termesztik, úgy, hogy ugyanazon területen 40—50 év óta dohányt dohány követ; s mivel a dohány kevés foszfort von el a talajtól, ebben a foszfor felhalmozódik, miáltal a dohány abnormis viszonyok közé kerül, mely őt a betegség iránt fogékonyvá teszi.

A szuloki dohányültetvényeken a betegség a 70-es évek óta pusztit nagyobb mértékben, s mint a beváltási adatok mutatják, azóta a termés nagymértékben megapadt, ép a mozaikbetegség következtében. Tehát, ha a szuloki mozaikbetegséget szintén az időjárásból akarók ki magyarázni, akkor fel kellene tennünk, hogy ott szintén azért öltött ujabban a betegség nagyobb mérveket, mert a folytonos termelés által a növények abnormis állapotba jutottak.

Csakhogy Szulokon ez az abnormis állapot nem állhatott be a foszfor felhalmozódása következtében, mert a határban (mint nekünk bementották) a dohányt a következő forgóba művelik:

dohány (magyar holdanként 30 szekér istállótrágyát kapva)
buza vagy rozs
burgonya
ugor
rozs.

A szuloki forgóban tehát, a dohány csak minden 5-ik évben jut ugyanarra a talajra s mire újra reá kerülne, az alatt kétféle gabona, tehát nagymennyiségű foszfort igénylő növény kerül a talajra.

Az előadottak alapján kétkednünk kell tehát az orosz szerzők következtetéseinek helyességében, melyek különben, ha igazak volnának, akkor a dohányhimlő (vagy mozaik) betegséget semmiféle eljárással apasztani nem lehetne. Az orosz szerzők nem is adnak más tanácsot, mint a dohány egymásutáni termelésének elhagyását, s azt, hogy a dohány lehetőleg erdők környezete tisztásokon (hol a légköri változások legkevésbé ingadoznak) ültetessék.

A foltosodás első neme ellen (midőn tehát a legalsó levéltől lépésről-lépésre indul meg a levelek foltosodása) a nedvesség lehető megőrzését, s e czélból a dohány halmos művelését ajánlják. A foltosodás e neme ellen, a nedvesség megőrzését gazdasági műveletek javaslataba hozása helyeselheto, de nem a halmos művelés ajánlása, mert mint az ezirányi tapasztalatok és kísérletek bizonyítják, a halmos művelés ellenkezőleg, a talaj nagyobb mérvű kiszáradását idéli elő.

Iwanowsky és Poloffroy színezett rajzokat is mellékelnek dolgozatukhoz.* Az első táblán, mint mondják, természetes uton megfoltosodott, a 2-ik táblán pedig mesterségesen foltosított leveleket rajzol-

* Schtscherbatschow említette, hogy a munkálatot Graenzenstein Béla pénzügyminiszeri tanácsosnak is átvittották.

tak le, s az utóbbi tábla egy rajzáról van csak világosan kitéve, hogy ama kép oly levelet ábrázol, amely üvegharangba zárva, váltakozva nedves és száraz levegő behatásának tételetti li.

Ha megtekintjük ama szinezett rajzot, melyet Dr. Mayer mellékel a mozaikbetegséget ismertető dolgozatához, azonnal felismerjük benne a szuloki betegség képét, ha azonban az Iwanovszky és társa által közzétett rajzokat nézzük meg, kételkedés fog el, vajjon eme rajzok mozaikbeteg leveleket ábrázolnak-e? E rajzok egyikén sincs meg a levelek ama sajátos tarkasága s helyenkénti kilyukadása, a mely az általunk észlelt mozaikos leveleket jellemzi. S e rajzok után ki is mondanók, hogy a szerzők által tanulmányozott betegség nem egyez meg a mozaikbetegséggel, ha a szerzők nem jegyeznek meg munkájukban, hogy lerajzolásuk készakarva választottak csak mérsékeltlen foltos leveleket.*)

Igy azonban mi azon állítást vagyunk kénytelenek kockáztatni, hogy Bessarábiában és Kis Oroszországban is pusztít a mozaikbetegség, a mely a levelek nagymérvű tarkasodását okozza, de ezzel egyidejűleg, helyenként más okok (időjárás s részben tán rovarrágás) következtében is megfoltosodnak a dohánylevelek, s a mely foltosodások az előbbi betegséggel összevazartatnak.

Sajátságos, hogy ama egy rajz**) a melyről egyedül van kitéve az, hogy a szerzők a levelet üvegharangba zárva be idézték elő a bemutatott betegséget (mely tehát egyedül idéztetett akként elő, a mikép a szerzők a himlőbetegség keletkezését magyarázzák) teljesen elűt a többi rajzolt. A szóban forgó levélben ugyanis, barna foltok nincsenek, hanem a levél főérének továbbá első és másodrendű mellékereinek mentében, szabálytalan körvonalu, halvány sávok vonulnak végig.

(Vége köv.)

Elméletek a dohányról.

A dohányzásnál, az első emésztési utak is csakhamar működési részvétele vonatnak. Míg egyrészt az izlési idegek eltempulása által az étvágy általában, az édességek iránt pedig különösen, leszáll, addig a dohányfüst azon módon befolyásolja a gyomor idegeket, hogy ha az ember lakoma után dohányozik, a tulterheltt jóllakási érzet gyorsabban eltűnik, emellett a füstnek a bél peristaltikájára is hatása van. Különbözik ugy látszik, hogy sem a nyálnak diastitikus, sem a gyomornedvnek peptikus hatása, nem szállítatik le a dohánylé által. — Favarger szerint: a nicotinizmus cronicusnál, gyakran támadnak fájdalmak az epigastrumban, ugyszintén étvágyhiány, tulterheltség érzete, obstipatio, diarrhoea felváltva jelentkeznek.

Tudvalevőleg — a dohányzás sem a szesz italok, sem a kávé és thea élvezetét nem zárja ki, — s a tapasztalás azt mutatja, hogy a szesz, a dohányzás mellett bódítóbban hat, és hogy a kávé és a thea növeli a dohánynak az idegekre való befolyását. Az orvosok gyakorlatában többször fordul elő, órahosszant tartó tachycardie esete, ha valaki thea élvezete után erős szivarokat szí.

Erős dohányzóknál, a központi idegrendszer zavarodásáiként, ájulások, a leggyakrabban pedig makacs álmatlanság szoktak mutatkozni. — Egy tekintélyes bécsi orvos, hónapokon át küzdött az álmatlansággal, anélkül, hogy ennek okára

rájött volna, míg végre egy napon megpróbálta, hogy esténként nem dohányozott és — a baj megszűnt. — Különbözik az idült dohánymérgezés jelenségei gyanánt megfigyeltettek: a fejszédülés, scotorne, mydriasis, amlyopia nicotiana, hallási zavarok, a physical működés terén depressio tünetek, a gondolkodó tehetség elgyöngyülése, sőt szellemi zavarok is, különösen pedig paralysis progressiva; — mindezek következményei lehetnek a dohány rendellenes, túlságba menő élvezetének.

Az ajak és nyelv-ráknál is, a dohányfüstöt tartják a baj okozójának, káros helyi hatásánál fogva. Meglehet, hogy a creosot, mely nagyobb mennyiségben a papír-cigarettá füstjében található, idezi elő az erősebb ingerlő hatást. — A német paraszt például, aki nehéz pipáját éveken át, sokszor éjjel-nappal szüntelenül szájában tartja, s néha a munkahevében, dohányszűrődéses nyála ajkán és állán is végig folyik: bizonyára hamarabb és könnyebben kaphat ajak-, vagy nyelvrákot, mint a bankár, a ki finom uppmann szivarját csak félig szívja el, vagy ahhoz finom borostyánkő szipkát használ.

A szokásos szenvedélyes dohányzás veszélyei, legbiztosabban néhány hygienikus óvszabályok betartásával ellensúlyozhatók. — Általában a pipázást kevésbé tartják veszélyesnek, mint a szivarozást. Ezen fel fogás azonban nem épen állhat meg, mert ez főleg attól függ, hogy milyen dohányt, s hogyan és mennyit szí az ember?

A szivarban elszítt dohány leszűrődése, azért kevésbé káros hatású a pipában szivottéhoz képest, mert a szivarnál, az égő hely mögötti rész, a leszűrődés egy részét magába vonja, s annál nikotindúsabb és több füst termékelt bíró lesz, mennél tovább szívja az ember, — tehát annál erősebbnek izlik, mennél közelebb jön a szájhoz. — Csak olyan finom és száraz szivaroknál, amelyeket szipkákból szíznak, oly kevés ama leszűrődés, vagy ázálék, hogy a szivar mindvégig egyformán jól szíható.

Rendes körülmények között, sem a szivart, sem a pipát nem lenne szabad végig kiszíni, mivel a végén maradó dohány, nikotin tartalmu lével van már átitatva.

A szopóka használata — legjobb borostyánkőből vagy tajtékából — annyiban apasztja a dohányzás veszélyességét, hogy a szivar nem jön a szájüreggel közvetlenül érintkezésbe, s a nikotin és más erős anyagok, a nyál által nem nedvesítennek fel és szivárognak le a szivar levélről.

Pipázásra általában a *narjilat* tartják egészségi szempontból a legajánlatosabbnak; — de elfelejtik azt, hogy a keleti ember narjilájában, salétrommal erősen páczolt dohányt szí, amely könnyen és teljesen elég. A mi dohányaink, vizpipából szíva, hasonlíthatlanul rosszabbul ízlenek, — a füst csipős lesz és bódítólag hat, — és pedig azért, mert a mi dohányunk lassabban ég, s az utólján képződő szénéleg és más destillált termékek, a víz által nem választatnak szét. — Hogy a vizpipa nálunk meghonosodjék: akkor előbb az kell, hogy megfelelő dohány legyen hozzá mindentűt kapható.

Mi legalkalmasabban tajték, vagy agyag (selmecci) pipából szívatjuk a dohányt, mely egy hosszú meggyfa vagy jazmin szárral van felszerelve s az ajak közt simára esztergált szaruból való szopóka legyen és könnyebb tisztogathatás végett, egy többé-kevésbé szorgatható betéttel legyen a szár és szopóka összekötve. — Rövid pipák, különösen égetett agyagból, (belga pipák,) egy darabból, rövid szárral, ártalmasak. — A szabad levegőn való dohányzás kevésbé ártalmas mint zárt helyen. — Legkárosabban hat a dohányzás reggel éhgyomorral, és éjjel, ha ajtó és ablak zárva van; — ugy szintén nagyon ártal-

mas a füstöt leszívni, lenyelni, ami Francia és Oroszországban s a Levantében nagyon szokásos, — mert ily esetben a füst nem a gyomorba, hanem a bronchitisbe, illetve a tüdőbe jut.

Közli: D. V.

A szumatrai dohánypiacsról.

Sumatrán, a dohánytermés az utóbbi években, minőség tekintetében nagyon aláhanyatlott. Okai ennek: a szűztalaj eltűnése, az oktan rablógazdaság úzése, a mezőgazdasággal szorosan összefüggő erdőpusztítások, a dohány égésére is káros befolyással bíró trágyák — pld. a guano — alkalmazása, stb.

A legtöbb termelő jelszava: a természet gyors pénzé tétele, a jávai piacok óva intő példája daczára, a kedvező körülmények gondatlan kihasználása következtében, hosszú időn át látogatott piacot létesített ugyan, — de az öröm-éveknek vége szakadván, most már a termelő alig képes a piacot uralni.

Habár az eddigi ismeretes első tized után következtetve, az idej természetére vonatkozó végleges ítélet még korai volna, de az általános benyomás, a gyárosok körében is, arra mutat, hogy az utóbbi évek termése, egészben véve sokkal gyengébb, mint az előző években, daczára annak, hogy akkoriban még szárazság is uralkodott, s ámbár a későbbi behozataloknál nagyobb számú kiváratos értékű csoportok is találkoztak.

Noha a hívó kedélyeket nem akarjuk a kedvezőbb kilátások reményétől megfosztani, de tény az, hogy a természet által istápolott növények, a helytelenül alkalmazott műveléskedések folytán sok helyt egészen tönkre tétettek; — ilyen például a nyitott színeken való szárítás, amelynek az lenne a czéja, hogy a dohánylevél világosszínű legyen, de másrészt így a légáramlatnak túlságos mérvényben is találok.

Az átlagos számítás összevetve, az előző év természetével szemben határozott visszacsús mutatók.

Habár az irányadó amsterdami szállítási lendítő magatartása folytán, az áruk gyors átvétele éretett el, s az amsterdami és brémai piacokon ajánlott 24844 bálból csak 1281 bál maradt eladatlan, de azért még mindig kérdés, vajjon a jelenlegi piacnál állandó érték-arány állott-e be?

A termés főtömegét képező közepemi-nőségű, silányszínű, érdes és a fermentálásra hajlandó, lassu égésű dohányra ez kétségbe vonható, ha tekintetbe vesszük, a termés tömegét, mely mintegy 220 000 bálra tehető, és az amerikai piacokon való rengeteg kelendőségét: a jelenlegi árak viszonylagosan vége még túlságos magasak, és okvetlenül visszaesésnek kell bekövetkezni, mely a fogyasztás kedvező feltételei s a károshatású iparüzem tulhajtása miatt, a jövő évben ismét csökkenő mennyiséget fog előidézni.

Valószínű, hogy a mostani jó, közép és jobb minőségű dohány ára jövőre is magasban fog állani, sőt még magasabba is felmehet, — mert épen ezen osztályoknál a kínálat a keresletet nem képes kielégíteni, s ennél fogva valószínű az is, hogy a nem oly túlságosan képviselt előbbi évek terméseire is vissza kell majd menni.

A tényleg előforduló, alsóbbrendű, nehéz törésű, rossz égésű termés azonban most is csak nehezen és nagyon alacsony árak mellett volt értékesíthető, s ezek a jövőben alkalmasint még nehezebben fognak elkelni.

Közli: D. V.

*) Munkájuk 8-ik oldalán a következőket mondják: „Wir haben absichtlich nur mässig von der Kraakheit betroffene Blätter ausgewählt, da an solchen der Kern der Sache leichter zu erkennen ist.“

**) A II-ik táblán a 7.

Statistikai adatok az 1890. évi dohánytermés beváltási eredményéről.

(Folytatás).

6) *A fogarasi* beváltási körzetben volt: előirányzott mennyiség: 22.000 kgrm, s az összes beváltott mennyiség: 23.822 kgrm, tehát az előirányzathoz képest 1.822 kgrmmal több lett beváltva.

Beváltott: finom erdélyi: I. osztályú 359, II. oszt. 3.638, III. oszt. 5.420, összesen: 9.417 kgrm; — középfinom erdélyi: I. oszt. 294, II. oszt. 5.252, III. oszt. 4.095, összesen: 9.641 kgrm; közönséges erdélyi: II. oszt. 2.840, III. oszt. 1.340, összesen: 4.230 kgrm; — kihányás: 318 kgrm; — hulladék: 80 kgrm; — mindössze beváltott: 23.686 kgrm.

Átlagár volt: az osztályokba sorozott levelek után: 23 frt 28 kr, s az összes beváltott mennyiség után: 23 frt 02 kr.

7) *A debreczeni* beváltási körzetben volt: előirányzott mennyiség és pedig a) debreczeni: 2.139.700 kgrm, s az összes beváltott mennyiség: 2.39.000 kgrm, tehát az előirányzathoz képest 257.300 kgrmmal több lett beváltva; — b) kapa: előirányzott mennyiség: 46.800 kgrm, s az összes beváltott mennyiség: 53.400 kgrm, tehát az előirányzathoz képest 6.600 kgrmmal több lett beváltva.

Beváltott: 1. *debreczeni*: szivarboríték levelek: I. oszt. 482, II. oszt. 902, III. oszt. 3.189, összesen: 4.573 kgrm; — válogatott a) oszt. 51.803, b) osztály 5.949, I. osztály 534.935, II. oszt. 880.547, III. oszt. 836.104, összesen: 2.309.388 kgrm; — kihányás: 65.203 kgrm; — kacs: 191 kgrm; hulladék: 3.717 kgrm; — mindössze beváltott: 2.383.750 kgrm. — 2) *kapa*: I. oszt. 310, II. oszt. 9.768, III. oszt. 40.171, összesen: 50.249 kgrm; — kihányás: 2.115 kgrm; — hulladék: 199 kgrm; mindössze beváltott: 52.563 kgrm.

Átlagár volt: a debreczeni levelek és pedig az osztályba sorozottak után: 18 frt 55—64 kr, s az összes beváltott mennyiség után 18 frt 25—36 kr; a kapalevelek és pedig az osztályba sorozottak után 14 forint 08—73 kr, s az összes beváltott mennyiség után 13 frt 82—83 kr.

8) Az *érmihályfalvai* beváltási körzetben volt: előirányzott mennyiség 686.900 kgrm, s az összes beváltott mennyiség: 737.700 kgrm, — tehát az előirányzathoz képest 50.800 kgrmmal több lett beváltva.

Beváltott: debreczeni levél — válogatott a) oszt. 4.861, b) osztály 11.448, I. osztály 200.016, II. oszt. 197.171, III. oszt. 301.345 összesen: 714.841 kilogramm; — kihányás: 18.731 kgrm; — hulladék: 481 kgrm; mindössze beváltott: 734.053 kgrm.

Átlagár volt: az osztályba sorozott levelek után: 18 frt 13—⁶²/₁₀₀ kr, s az összes beváltott mennyiség után 17 frt 86—⁹⁰/₁₀₀ kr.

Közlő: M.

(Folyt. köv.)

A dohánymag.

Sok gazdaságban már ez évben nagy gond fordított a magtermelésre; — a gazdák nagy része kezdi belátni, hogy ez igen fontos tényező a dohánytermelésben s most már e tekintetben is haladás konstatalható, de azért még föltötte sok tennivaló van e téren, mert az egyziben jól kezelt maggal még nem érünk célzt, hanem csak a folytonos kintartással, úgy, amint azt lapunk egyik előző számában, a svédországi magtelepek nagy szorgalommal való műveléséről szóló közleményünkben ismertettük.

A mi dohánymagunknak sok baja van. Az első bajon segítve lesz azzal, hogy a kintülő megmunkálás által, a magtöke érettségével jó csiraképes magot és ebből erős palántát nyerünk, de hátra van még az

elfajzott jellegű magot a maga eredetiségére visszahozni, a melyhez idő, nagy szorgalom és kintartás kívánatik; ettől tehát nem szabad eltérnünk.

A legnehezebb feladat és legtöbb baj a kistermelővel van, akit alig lehet arra rábírní, hogy a felügyelőségektől a már kipróbált magot elfogadja, — és ha valamiképen el is fogadta; — de azért a legtöbb esetben félreletesi és a saját zagyva rossz magját termeli, mert neki csak súly kell, a minőséggel nem törődik, aminek aztán első sorban önmaga vállalja kárát. Az ilyen csökönös maradi népet még nem igen lehet kapacztatni, nem marad tehát egyéb, mint türelemmel oktatni őket.

D. V.

Levelezés.

Debreczen, 1891. szeptember 25.

Tekintetes szerkesztő ur!

Az idei termés, vidékünkön mennyiségileg kitűnően sikerült, — holdankint 10—14 mm. jogosan várható. — Minden dohánytermelő kénytelen volt még az alig nélkülözhető gazdasági épületeit is dohánynyújtákká átalakítani, — de bizony aggályaim vannak arra nézve, hogy ezen óriási eredmény mindenestre a minőség rovására fog kiütni, amennyiben kertészeink segítő munkás hiányában nem képesek a nagy dohány mennyiséget kellőképen feldolgozni. Jellemző, hogy napszám viszonyaink úgy alakultak, hogy 1 frtért sem lehetett a dohány munkálatokhoz embert kapni, miáltal a törés nagyon késett és nagyon közel áll az eshetőség, hogy a még kint levő tetemes mennyiségű dohány a beállott hűvös időben megfagy vagy hasznavehetetlenné válik.

Végül megjegyzem még, hogy az idei dohány liquidatiónk alkalmával az egész országban igen lényeges haladást észleltem a dohánytermelés terén. — Kiváló szakértelemmel kezelte dohányt találmán például: Kohner és fiaí Pa Mizeai gazdaságában, Hellzinger Gedeonnal Pa Kenyelen, Stein testvéreknél Emődön, Könyessé gróf tautzi birtokán és Leveki Daniel és Mornál Leveleken.

Kiváló tisztelettel

Moskowitz Armin.

VEGYESEK

— **Halálozások.** A hazai dohányügynek ismét két derék munkását és jeles szakírtját ragadta el a halál. — A hozzánk beküldött gyászlap szerint: Dr. Nyáry Ferenc, nagybecskerei községi főgymnasiun rendes tanár, f. é. szept. 14-én, hosszas betegség után, életének 58-ik, tanárkodásának 23-ik évében jobblétre szenderült. Igazi nemes jellemű, sokoldalulag képzett, rokonszenves, tisztelt férfi volt a boldogult, aki nemes szenvedéllyel buzgólkodott az okszerű dohánytermés érdekében, s kísérletezései sok és alapos következtetéseket produkált, és lapunknak is mindenkor igaz barátja, nagyrabecsült munkatársa volt. Az általa 1881. évben kiadott „Dohánytermelés és kezelés kézikönyve” a hazai dohányirodalom legjobb műveinek egyike. Halála a közoktatásra, a dohányügyre s a társadalomra nézve egyaránt érzékeny veszteség. Legyen áldott emlékezet! — A dohányügynek másik, igénytelen nevű, de nem kevésbé lelkes és ügybuzgó munkása volt — a közelebb elhunyt Hertzka J. Ottó, a lapunkban gyakorta közölt magvas tartalmú „mezőgazdasági levelek” és egyéb számot tevő szakközlemények írója, akiben a régi gardának egyik derék harcsoza dőlt ki. Nyugodjék békével! — Miként a hozzánk beküldött gyászjelentésből értesülünk: Bruckner Imre tolnai m. kir. dohánybeváltó hivatali főnököt és családját is gyszos csapás érte, 13 éves leánya: *Bruckner Mariskának* szeptbr. 22-én történt elhunytával. Enyhitse a

közrészvét, a bimbó korában letört kedves halottját sirató család fájdalmát!

— **Statiztika** a dohánygyedarástól illetőleg, 1890. évre. Ily cím alatt jelent meg a legutóbbi napokban, az a 171 nagy negyedrét oldalra terjedő — rendkívüli gondallal és szakértelemmel kidolgozott nagy és szép munka, amely igazán dicsőségére válik a m. kir. dohánybeváltási és gyártási számvevő osztályoknak, — egyrészt azért, mert az európai államok valamennyi dohányjövődéke között a magyar dohányjövődék az első, amelynek az 1890-diki év összes eredményeit teljesen feldolgozott statisztikája nyomtatásban már megjelent, — másrészt valóban elismerés illeti a nevezett számvevősegeket főleg azért, mert a rengeteg számanyag oly helyes elvek alapján és laikusok által is könnyen érthetőleg van feldolgozva, hogy ezen statisztika, a magyar dohányjövődék minden viszonyairól teljes és hű áttekintést nyújt. — Az érdekes és tanulmányos művet, bő kivonatban átdolgozva, mint eddig is évről-évre, úgy most is, lehetőleg mielőbb ismertetni fogjuk. — Ezuttal csupán a dohány-egyedarástól jövedelmére vonatkozó — az 1890. évi zárszámadás szerint megállapított — fő adatokat közöljük a következőkben: 1., bevétel: 47.523,320 frt 75 kr, — kiadás: a) rendes: 20.092,379 frt 66 kr, b) rendkívüli: 172.044 frt 51 kr, összes kiadás: 20.264,424 frt 17 kr; — 2) a bizományos és áttűtő tételek kihagyásával: bevétel: 39.115,597 frt 17 1/2 kr, kiadás: a) rendes: 11.684,656 forint 08 1/2 krajcz., b) rendkívüli: 172.044 frt 51 kr, összes kiadás: 11.856.700 frt 59 1/2 kr. A folyó évi pénztári felesleg és tiszta jövedelem eredményeit az előző évekével összehasonlítva:

	pénztári felesleg	tiszta jövedelem
1890. évben	27.258,86 frt 58 kr.	24.273,078 frt 64 1/2
1889. "	24.632,187 " 75 "	24.170,388 " 99 1/2
1888. "	22.108,252 " 78 "	24.542,433 " 18 1/2
1887. "	21.368,355 " 04 "	23.689,542 " 86
1886. "	19.385,585 " 34 "	19.178,549 " 69

A fenti számok kétségtelenül bizonyítják, hogy 1886. vagyis 5 év óta a dohányjövődék pénztári feleslege 7.873,311 frt 24 krajcz., tiszta jövedelme pedig 5.094,528 frt 95 1/2 krajczal emelkedett.

— **A váci gazdasági kiállítás** szeptember 20-án nyit meg. A kiállítás, melyen Pest, Nógrád és Hont megyék kiválóbb gazdasági és nagy uradalmi igen szép termékekkel vettek részt, nagyon szépen sikerült. Különösen a szőlőművelők és bortermelők kiállítása s a kerti gyümölcsök osztálya rendkívül gazdagon van képviselve, s a kiállítás általában hű képet és nagy érdekű áttekintést nyújt az egész vidék közgazdasági állapotáról. A kiállítás nagy látogatószámát örvend, s a gyönyörű ösi idő bizonyára sokakat vonz, különösen a fővárosból és közeli vidékekről, a kiállítás megtekintésére; a megnyitvas napján, a látogatók száma az 5000-et meghaladta. A kiállítással kapcsolatosan szakfelolvasások is tartottak. Benitzky Gábor lelkes megnyitó beszédén kívül, ez ideig Bernáth István tartott értekezést a gazdasági hitel-, termelési és fogvasztási szövetkezetekről; — Molnár István pedig a szőlő és gyümölcsstermeléséről értekezett.

— **A temesvári kiállítás** október 4-ig marad nyitva. A látogatás elejétől fogva is még most is rendkívül élénk, az idegenforgalom még folyton nő, amiben nagy része van a pompás időjárásnak is. A bevételek felülmúlják a legvérmesebb reményeket. Egyedül belépti díjakból eddig 60.000 frt. folyt be, pedig ezeket eleinte 30.000 frtért akarták bevéredni. Ehhez számítva a sorsjáték tetemes jövedelmét, a térdijakat, bérleteket és árusítási engedélyek díját, a bevétel legnagyobb valószínűség szerint fedezni fogja a kiadásokat, melyeknek összege 135.000 forintra rug. Így tehát a temesvári kiállítás fényes sikerrel meg fogja koronázni az a tény, hogy deficit nélkül fog bezáródni.

— **A mezőgazdák szövetsége** folyó hó 15-én tartja meg alakuló közgyűlését. A szövetséget az orsz. magyar gazdasági egyesület erkölcsi támogatása mellett alakul meg, szükségleti cikkek és termények közös értékesítése eszéljából, — később személyi hitel szervezését is tervezik.

— **A mènesi vinczellériskola**, mely eddig a növendékek magasabb fokú kiképezésére 3 évi tanfolyammal volt berendezve, a folyó tanévtől kezdve egyéves tanfolyamúvá, vagyis kizárólag gyakorlati irányúvá alakítottát át; — az intézet szervezetének illetén átalakítása mellett az egyéves tanfolyamra ezután remélhetőleg többen fognak jelentkezni, s az intézetből kikérült képzett vinczellérek is — kik eddig többnyire inkább szőlőkezelői állásra tartottak volna számot — igényeik mérséklődése folytán, mindenesetre könnyebben és szélesebb körben fognak alkalmazást találni.

— **Amerikai szőlőtelep Budán.** A budai vinczellérképezde telepén egy új amerikai szőlőtelepet állítanak fel. E szőlőtelep a legújabb módszer szerint lesz berendezve és ez új módszerek tanulmányozására a kormány több szaklérfiut fog küldetni. Ha e szőlő tenyésztése sikerre vezet, a budai hegyek filloxera-pusztított helyeit ilyen szőlőfajjal fogják betütni.

— **Filloxerás szőlők adómentessége.** Az erre vonatkozó törvény értelmében kibocsátott pénzügyminiszeri rendelet szerint: mindazon szőlők, melyeket a filloxera elpusztított, vagy a melyek új és nemes venyigével rigolirozva lettek, 10 évi adómentességét élveznek. Homokos talajon amerikai venyigével betütnített szőlők 6 évi adómentességben részesülnek. A szőlőknek filloxera vagy peronospora viticola általi elpusztulása elemi csapásnak tekintetik s ennek alapján, a kárt szenvedett szőlőbirtokosok adóelengedésért folyamodhatnak. — Ha ezen szőlőket szőlődezmaváltság terheli, az esetben e teher lerovása alól a szőlőbirtokosok a termékletlen évekre fel vannak mentve. Minden eziránti kérvény, az illetékes pénzügyigazgatósághoz intézendő.

— **Zsizsikos gabona.** A földművelési miniszterium felhívja a hatóságokat, hogy a gazdákat figyelmeztessék arra, hogy akinek magtárában zsizsiket találnak, fertőtlenítse a magtárát és egy ideig ne használja gabona elhelyezésére, mert ama vidék gabonáit, a hol a zsizsik előfordulását észlelni fogják, a kereskedelmi miniszter a vasúti forgalomból ki fogja zárni.

— **Zöld trágyának alkalmas növények.** A zöld trágya, a televényt van hivatala helyettesíteni a talajban, e célra legalkalmasabbak az őszi repce, rozs, lóhere, lóbab, mustár, pohánka, csillagtűrt, ez utóbbi még silány homokon is jól diszlik, de magja drága (50 kgr. 8—10 frt). A zöld trágyának vetett növényt virágzásakor kell alászántani,

— **A magváltoztatás** általában nagy jelentőségű a gazdálkodásban; — e tekintetben tehát a következők vezérelvek ajánlhatók a gazdák közönség figyelmébe: a magot lehetőleg ismert forrásból vegyük. A meleg éghajlat alól került mag nálunk sokszor a telet ne állja ki, Csapadékdus vidékről származó pedig a nyarat, különösen a szárazat megszinylik. Inkább rosszabb földről szerezzük be, mint nagyon termékenyről. A nemesített magvak termékeny, jó talajt kívánnak, különben elcsenevésznek. Idegen földről származott magvak sokszor az első évben megszinylik a klíma és talajváltoztatást, később minőségűg javulni szokott.

— **A négykrajczáros bevonása.** Az állampénztárak utasítva vannak, a hozzájuk érkező 4 kros pénzdarabokat az általános forgalomba ki nem adni, hanem a központi állampénztárba beszolgáltatni, ahonnan aztán a főpénzverő hivatalba szállítják és beolvastják. A 4 krajczárosokat egyelőre az egykrajczáros pénzdarabbal helyettesítik.

— **Ajánlkozás.** Egy okleveles gazdasz — aki mint gyakornok egyik m. kir. dohánybe-

váltóhivatalnál 3 1/2 év óta van szolgálatban s előzőleg mint gazdasági irnok, nagykiterjedésű uradalomban már 2 évig volt alkalmazva — egy uradalomban vagy nagyobb gazdaságnál, hol esetleg a dohánytermelés is üzetik, gazdasági irnoki alkalmazást keres, szerény feltételek mellett. Czime megtudható a kiadóhivatalban.

Szerkesztői üzenetek.

M. A. urnak Dobroceon. Köszönjük szives tudósítását, örültünk volna, ha kissé még hosszabban szabja, mert ama vidék derék termelőinek viszonyai s különösen az okszerti termelés térhódítása bennünk kiválóan érdekel. Tehát — minél hamarabb és minél többet!

K. L. urnak Budapest. A levélbeli jelzett hirdetések tessék beküldeni, mert az árát — mielőtt terjedelmét látnánk — előre nem szabhatjuk meg; — de arról biztosítjuk, hogy hirdetések a miennél egyetlen lap sem közöl jutányosabban. Különb hirdetések gyűjtésére eddig épen semmi gondot nem fordítottunk, mert a lap beltartalmának emelése volt mindenkor a főcél előttünk. Mostanában azonban több előkelő cég kereste fel lapunkat, hirdetésük közlése iránti ajánlatokkal s amennyiben az ország legelső uradalmait, nagybirtokosait és nagytermelőit szerencsénk van előfizetőink sorában tisztelni: természetesen találjuk, hogy a hirdető cégek figyelmébe lapunk fel fordul, mert hisz ezt saját üzleti érdekük javasolja. — Másik kérdésére nem válaszolhatunk, mivel az lapunk körén kívül esik.

O. G. urnak Szeged. Ön vesztette el a fogadást, mert lapunk csakugyan az egyetlen magyar szaklap amely kizárólag a dohányüggyel foglalkozik. Sajnáljuk, hogy ezt eddig nem tudta, s most egy vesztett fogadás tanítja meg rá!

P. S. urnak Miskolcz. Cikket vagy tudósítást, nem előfizetőinktől is szivesen közlünk, csak tartalmilag megüése a mértéket, de látatlanban mit se ígérhetünk. Sziveskedjék beküldeni.

HIRDETÉSEK.

A NEW-YORK

életbiztosító-társaság.

Alapított 1845, s tisztán kölcsönösségen alapul.

1891. január 1-én az aktívák 601 millió frankra rugtak. Főlöleg 77,311,221.58 frank. Fennállása óta, 1891. január 1-ig a társaság biztosítottjainak kifizetett... 739,146,747 frkt.

Az 1891-ben ujonnan felvett biztosítások 327 millió frankra emelkednek.

A társaság Európa fővárosaiban, ényug mint Ázsiában, Afrikában, Amerikában fiókokat állított fel. Műtán tisztán kölcsönösségen alapul és műtán nincsenek ré zvényesei, a tőke és nyeremény a biztosítottak kizárólagos tulajdona marad.

Referenciák Magyarországon:
A magyar általános hitelbank.
A magyar kereskedelmi bank.

Közelebbi felvilágosítást ad

A NEW-YORK

életbiztosító-társaság igazgatója

Budapesten, V. ker., Deák Ferencz-tér 1. sz.

2-6

Szeptember hó 30-án jelent meg a

„KÖZTELEK”

köz- és mezőgazdasági lap.

Az orsz. magyar gazdasági egyesület hivatalos közlönye.

Megjelen minden szerdán és szombaton.

Felöleli a köz- és mezőgazdaság minden ágát, független képviselője a magyar mezőgazdaság érdekeinek.

Lapfelügyelő bizottság:

Gr. Dessoeffy Aurél, Dr. Darányi Ignác, Forster Géza, Kvassay Jenő, Máday Izidor, Rakovszky István.

A szerkesztéssel megbizva:
Baross Károly
orsz. gazd. egy. titkár.

A szerkesztés- és kiadásért felelős:
Forster Géza
orsz. gazd. egy. igazgató.

Társ-szerkesztő:
Rubinek Gyula

Állandó rovatvezetők:

- 1. Baranyi István
az országos magyar gazd. egy. titkára.
- 2. Cserháti Sándor
a m.-óvári gazd. akad. tanára.
- 3. Altschul Arthur
svéd keresk. konzul.

- 4. Dr. Hutya Ferencz
állatgyógyászati akadémia rendes tanára.
- 5. Dr. Kanitz Ágoston
a kolozsvári magy. kir. tud. egyetem tanára.
- 6. Kvassay Jenő
földmív. min. oszt. tanácsos, a m. k. kulturterménkötség főnöke.

- 7. Dr. Liebermann Leó
a magy. kir. vegyikisérleti állomás főnöke,
- 8. Lázár L. Pál
m. k. műegyetemi tanár.
- 9. Dr. Szilárd Ferencz
jogügyek vezetője.

Az országos magyar gazdasági egyesület tagjainak díjtalanul küldetük.

Nem tagok előfizetnek:

Égész évre 10 forint.

Félévvre 5 forint.

Negyedévre 2 forint 50 krajczár.

2331
1891 szám.

Hirdetmény

a dohánytermelőkhez, az év utolsó negyedében való teendőkről.

A dohányjövédéki törvények és törvényesített szabályok némely intézkedéseinek módosításáról szóló 1887. évi XLIV. t. cz. 3. §-ára való hivatkozással, a folyó évi október 1-étől a dohánytermés átadásáig teljesítendő munkálatok rendszeres megejtéséhez az alább előadottak azzal a figyelmeztetéssel ajánlatnak a dohánytermelőknek, azok gazdatisztjeinek és teles kertészeinek különös figyelmébe, hogy ezeknek figyelmen kívül hagyása a termelésből való kizárással lévén büntetendő: ezen ok szerű utmutatásokat és törvényes intézkedéseket úgy a dohányjövédék, mint különösen saját jól felfogott érdekükben is pontosan kövessék.

1. A dohánykórok kiirtásáról.

Az anya- és csúcslevelek leszedése után a dohánykórok azonnal, legkésőbb azonban október hó 15-éig kiszántandók vagy más uton eltávolítandók, minek elmulasztása a termelési engedély elvesztését vonja maga után.

2. A dohánylevelek osztályozásáról.

Csomózás előtt a levelek természetes módon és pedig a külső levegő behatása, vagy pedig hidegről megre való áttétel által megpuhítandók, és ha eléggé megpuhultak, válogatás alá veendőek.

A leveleknek csomózás előtt való osztályozása a legnagyobb gonddal teljesítendő s e részben az annak idején a községi előljárásnak megküldendő hirdetménynek az osztályozásra vonatkozó határozmányai pontosan szem előtt tartandók.

3. A csomózásról.

Az osztályozás befejezte után a felsimított és osztályozott levelekből és pedig a nehéz fajokból 20—25, a finom és középfinom kerti levelekből pedig 40—50 kötetendő egy csomóba.

A csomók a kocsány végétől 3 centimetryire összehajtogatott dohánylevéllel, kukoriczalevéllel vagy zsineggel is összekötethetők.

Általában vigyázni kell azonban, hogy a levélrészek a kötésnél össze ne szorítottassanak és a levelek meg ne sérüljenek.

4. Az asztagolásról.

Az osztályok szerint válogatott csomókat biztosan zárható pajta kamara vagy hideg szobába kell hordani s az előzőleg leterített száraz zsupszalmára legfeljebb 50 centimeter magas és legfeljebb 2 méter hosszú rakásokba, kocsányukkal kifelé fordítva, akként kell asztagolni, hogy az egyik csomónak hegye az ellenkező csomó közepéig érjen.

Az ekként asztagolt dohányokat többször meg kell vizsgálni, vajjon nem kezdenek-e melegedni, s ha legcsekélyebb melegedés észleltek, a csomókat felrúgogatva azonnal más helyre kell újból átrakni, mert ha a dohány egyszer forrásba jött és forrása megakadályoztatik, azonnal penészedni kezd és rothadásba megy át.

5. A bálozásról.

A beszállításra kitézött határnap előtt a dohányt be kell bálozni.

A bálozás megkezdése előtt a lefektetett bálfákra gyékény, káka, vagy zsupfonatot kell tenni s a dohánycsomókat egymást takarva hosszuk alába, úgy kell összerakni, hogy köröskörül csak a csomók kocsánya legyen látható s hogy a bálfákat összetartó zsinog a leveleket meg ne sérthesse, s ha a bál a kellő magasságot elérte, a bál felső lapját is be kell takarni, de a bálfákat lekötöni, illetve leszorítani csak a szállítás előtti napon szabad.

Kukoriczaszárát a bál betakarására használni nem szabad, mert ettől a dohánylevelek nedves foltokat kapnak.

Egy bál sulya nehéz leveleknél legfeljebb 160 kgr., kerti leveleknél pedig 80 kgr. lehet.

6. Figyelmeztetés.

A fentidezett törvény 3. §-a szerint azon termelő, ki a jövő évi termelésre szánt földet október hó végeig felszántani s a dohánykórokat október hó 15-éig kiirtani elmulasztja; ki a dohányt nedvesítés, istállóba vagy pinczébe aggatás által elrontja, vagy a jövédék kárára családul csomózza és bálozza, végül a ki a dohányt szabályellenesen kezeli, a dohánytermelésből kizárandó.

M. kir. dohánybeváltó felügyelőség.

Légen szárított természetes istálló-trágya

darabokban vagy zuzott állapotban

Neumann Testvérek aradi czégtől

50%-nál több szerves anyaggal.

Vegyí elemzés:

Víz	8.0%	Összes vilsav (phosphorsav) mennyiség	3.16%
Szerves alkotórészek	35.0%	Szerves légeny (Organ. Stickstoff)	2.90%
Hamu	57.0%	Káli	1.45%
Vízben oldható vilsav	1.28%	Vilsavas (phosphorsavas) káli	2.46%

Ára: 100 métermázsánként 160 frt az aradi vasut állomásra szállítva, zuzott állapotban 200 frt.

A darabos trágya kukoricza morzsolóval vagy cséplőgéppel (szalmarázó nélkül) czélszerűen és gyorsan aprítható, mely eljárás által a t. gazdaközönség, darabos trágyából jutányosan zuzott minőséget nyer.

Kizárólagos képviselő Magyarországon, Horvátországon és Szlavonia részére

Szavoszt Alphonsnál

V. Arany János-utca 11. — BUDAPESTEN — V. Arany János-utca 11.

hol minden felvilágosítás készséggel megadatik.

2-2.